I

(Akti, katerih objava je obvezna)

UREDBA (ES) št. 1775/2005 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA
z dne 28. septembra 2005
o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in zlasti člena 95 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Komisije,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ([1]),

po posvetovanju z Odborom regij,

v skladu s postopkom, določenim v členu 251 Pogodbe ([2]),

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Direktiva 2003/55/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2003 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom ([3]) je bistven prispevek k oblikovanju notranjega trga s plinom. Sedaj je treba zagotoviti strukturne spremembe v regulativnem okviru, da se odpravijo ostale ovire pri vzpostavitvi notranjega trga, zlasti glede trgovanja s plinom. Potrebna so dodatna tehnična pravila, predvsem glede storitev za dostop tretjih strank, načel mehanizma za dodeljevanje zmogljivosti, postopkov upravljanja prezasedenosti in zahtev po preglednosti.

(2) Izkušnje, pridobljene pri izvajanju in spremljanju prvega sklopa Smernic za dobro prakso, ki jih je sprejel Evropski regulativni forum za plin (v nadaljevanju „Forum“) leta 2002, dokazujejo, da je za zagotovitev popolnega izvajanja pravil iz Smernic v vseh državah članicah in minimalnega jamstva za dejansko enake pogoje dostopa na trg treba zagotoviti pravno izvršljivost teh pravil.

(3) Drugi sklop skupnih pravil z naslovom „Drugi sklop smernic za dobro prakso“ je bil sprejet v okviru zasedanja Foruma 24. in 25. septembra 2003. S to uredbo naj se torej na podlagi navedenih smernic določijo osnovna načela in pravila glede dostopa do omrežja, storitev za dostop tretjih strank, upravljanja prezasedenosti, preglednosti ter glede izravnave odstopanj in trgovanja s pravicami do zmogljivosti.

(4) Člen 15 Direktive 2003/55/ES dopušča upravljavca kombiniranega prenosnega in distribucijskega omrežja. Zaradi pravil, določenih v tej uredbi, torej ni treba spreminjati organizacije nacionalnih prenosnih in distribucijskih omrežij, ki so skladna z ustreznimi določbami Direktive 2003/55/ES in zlasti člena 15 Direktive.

(5) Visokotlačni plinovodi, ki povezujejo lokalne distributerje s plinskim omrežjem in ki se v glavnem ne uporabljajo za lokalno distribucijo, so vključeni na področje uporabe te uredbe.

(6) Treba je jasno opredeliti merila, s katerimi se določijo tarife za dostop do omrežja, z namenom zagotoviti, da so v celoti skladne z načelom nediskriminacije in s potrebami dobro delujočega notranjega trga ter da v celoti upoštevajo potrebo po celovitosti omrežja in odražajo dejansko nastale stroške, v kolikor taki stroški ustrezajo stroškom, ki jih ima učinkovit in strukturno primerljiv omrežni operater, in so pregledni, ob

([1]) UL C 241, 28.9.2004, str. 31.

([2]) Mnenje Evropskega parlamenta z dne 20. aprila 2004 (UL C 104 E, 30.4.2004, str. 306), Skupno stališče Sveta z dne 12. novembra 2004 (UL C 25 E, 1.2.2005, str. 44), Stališče Evropskega parlamenta z dne 8. marca 2005 (še ni objavljeno v Uradnem listu) in Sklep Sveta z dne 12. julija 2005.

([3]) UL L 176, 15.7.2003, str. 57.

zagotavljanju primerne donosnosti naložb in, če je to primerno, ob upoštevanju primerjalnih analiz tarif, ki jih pripravljajo regulativni organi.

(7) Pri izračunavanju tarif za dostop do omrežij je pomembno upoštevati dejansko nastale stroške, v kolikor taki stroški ustrezajo stroškom, ki jih ima učinkovit in strukturno primerljiv omrežni operater, in so pregledni, ter potrebo po zagotavljanju primerne donosnosti naložb in spodbud za gradnjo nove infrastrukture. V tem smislu in zlasti, če obstaja učinkovita konkurenca med plinovodi, bo primerjalna analiza tarif s strani regulativnih organov primerna obravnava.

(8) Uporaba na trgu temelječih mehanizmov za določanje tarif, na primer dražb, mora biti združljiva z določbami Direktive 2003/55/ES.

(9) Potreben je minimalni skupni sklop storitev za dostop tretjih strank, da se zagotovita dejanski skupni minimalni standard za dostop v celotni Skupnosti in zadostna združljivost storitev za dostop tretjih strank ter da se omogoči izkoriščanje prednosti, ki izvirajo iz dobro delujočega notranjega trga s plinom.

(10) Sklicevanje na usklajene pogodbe o prenosu v okviru nediskriminatornega dostopa do omrežja s strani upravljavcev prenosnega omrežja ne pomeni, da morajo biti pogoji pogodb o prenosu določenega upravljavca omrežja v eni državi članici enaki kot pogoji drugega upravljavca prenosnega omrežja v isti državi članici ali drugi državi članici, razen če so določene minimalne zahteve, ki jih morajo izpolnjevati vse pogodbe o prenosu.

(11) Upravljanje pogodbene prezasedenosti omrežij je pomemben dejavnik pri vzpostavljanju notranjega trga s plinom. Treba je oblikovati skupna pravila za uravnoteženje potrebe po sprostitvi neizrabljenih zmogljivosti po načelu „uporabi ali izgubi“ s pravicami imetnikov zmogljivosti, da zmogljivosti uporabijo, ko jih potrebujejo, s čimer je treba hkrati povečati likvidnost zmogljivosti.

(12) Čeprav trenutna fizična prezasedenost omrežij redko predstavlja problem v Skupnosti, lahko v prihodnosti postane problematična. Pomembno je torej določiti temeljno načelo za dodeljevanje prezasedenih zmogljivosti v takšnih okoliščinah.

(13) Za pridobitev dejanskega dostopa do plinskih omrežij potrebujejo uporabniki omrežja informacije, predvsem glede tehničnih zahtev in razpoložljivih zmogljivosti, da lahko izrabijo poslovne priložnosti, ki nastajajo na notranjem trgu. Potrebni so skupni minimalni standardi glede takšnih zahtev po preglednosti. Takšne informacije se lahko objavijo na različne načine, tudi v elektronski obliki.

(14) Nediskriminatorni in pregledni sistemi izravnave odstopanj za plin, ki jih upravljajo upravljavci prenosnih omrežij, so pomembni mehanizmi zlasti za nove udeležence na trgu, ki bi utegnili imeti več težav z izravnavo celotnega portfelja prodaj v primerjavi z že uveljavljenimi podjetji na določenem trgu. Treba je torej sprejeti pravila za zagotovitev, da upravljavci prenosnega omrežja upravljajo takšne mehanizme na način, ki je združljiv z nediskriminatornimi, preglednimi in učinkovitimi pogoji za dostop do omrežja.

(15) Trgovanje s primarnimi pravicami do zmogljivosti je pomemben del razvoja konkurenčnega trga in ustvarjanja likvidnosti. S to uredbo je treba torej določiti osnovna pravila glede tega vprašanja.

(16) Zagotoviti je treba, da se podjetjem, ki pridobijo pravice do zmogljivosti, omogoči prodaja teh pravic drugim pooblaščenim podjetjem, z namenom zagotoviti ustrezno raven likvidnosti na trgu zmogljivosti. Ta pristop pa ne izključuje delovanja sistema, po katerem so zmogljivosti, neizrabljene v obdobju, ki je določeno na nacionalni ravni, ponovno razpoložljive na trgu kot stalne zmogljivosti.

(17) Nacionalni regulativni organi morajo zagotoviti skladnost s pravili iz te uredbe in iz smernic, sprejetih v skladu s to uredbo.

(18) V Smernicah, priloženih k tej uredbi, so na podlagi drugega sklopa Smernic za dobro prakso opredeljena določena podrobna izvedbena pravila. Ta pravila se bodo, če je to primerno, sčasoma razvijala, upoštevajoč razlike med nacionalnimi plinskimi omrežji.

(19) Komisija naj pri predlaganju sprememb Smernic iz Priloge k tej uredbi zagotovi predhodno posvetovanje z vsemi prizadetimi stranmi, ki jih predstavljajo strokovna združenja, in z državami članicami v okviru Foruma ter naj zaprosi za prispevek Skupino evropskih regulatorjev za električno energijo in plin.

(20) Države članice in pristojni nacionalni organi bi morali Komisiji predložiti ustrezne informacije. Komisija naj te informacije obravnava zaupno.

(21) Ta uredba in smernice, sprejete v skladu s to uredbo, ne posegajo v uporabo pravil Skupnosti o konkurenci.

(22) Ukrepi, potrebni za izvajanje te uredbe, naj se sprejmejo v skladu s Sklepom Sveta 1999/468/ES z dne 28. junija 1999 o določitvi postopkov za uresničevanje Komisiji podeljenih izvedbenih pooblastil ([1]).

(23) Ker cilja te uredbe, in sicer oblikovanja pravičnih pravil v zvezi s pogoji za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina, države članice ne morejo zadovoljivo doseči in ker se ta cilj zaradi obsega in učinkov predlaganega ukrepa lahko bolje doseže na ravni Skupnosti, Skupnost lahko sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe. Skladno z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta uredba ne prekoračuje okvirov, ki so potrebni za doseganje navedenega cilja –

SPREJELA NASLEDNJO UREDBO:

Člen 1

Predmet urejanja in področje uporabe

1. Ta uredba je namenjena oblikovanju nediskriminatornih pravil o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina ob upoštevanju posebnosti nacionalnih in regionalnih trgov z namenom zagotovitve pravilnega delovanja notranjega trga s plinom.

Ta cilj vključuje določitev usklajenih načel za tarife za dostop do omrežja ali metodologij za njihovo izračunavanje, zagotovitev storitev za dostop tretjih strank, določitev usklajenih načel za dodeljevanje zmogljivosti in upravljanje prezasedenosti, določitev zahtev po preglednosti, določitev pravil za izravnavo in obračunavanje odstopanj ter spodbujanje trgovanja z zmogljivostmi.

2. Države članice lahko za namene izvajanja ene ali več nalog, ki so navadno dodeljene upravljavcu prenosnega omrežja, v skladu z Direktivo 2003/55/ES ustanovijo subjekt ali telo, za katerega se uporabljajo zahteve iz te uredbe.

Člen 2

Opredelitev pojmov

1. V tej uredbi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

(1) „prenos“ pomeni prenos zemeljskega plina po omrežju, ki v glavnem zajema visokotlačne plinovode, z namenom dostave odjemalcem, vendar ne po pridobivalnem plinovodnem omrežju in ne po delu visokotlačnih plinovodov, ki se uporabljajo predvsem za lokalno distribucijo zemeljskega plina, in ne vključuje dobave;

(2) „pogodba o prenosu“ pomeni pogodbo, ki jo je upravljavec prenosnega omrežja sklenil z uporabnikom omrežja z namenom izvajati prenos;

(3) „zmogljivost“ pomeni največji možni pretok, izražen v normalnih kubičnih metrih na časovno enoto ali energijskih enotah na časovno enoto, do katerega je upravičen uporabnik omrežja v skladu z določbami pogodbe o prenosu;

(4) „neizkoriščena zmogljivost“ pomeni zagotovljeno zmogljivost, ki jo je uporabnik omrežja pridobil po pogodbi o transportu, vendar je ni napovedal v roku, določenem v pogodbi;

(5) „upravljanje prezasedenosti“ pomeni upravljanje portfelja zmogljivosti upravljavca prenosnega omrežja z namenom doseči optimalno in najučinkovitejšo uporabo tehnične zmogljivosti ter pravočasno odkrivanje prezasedenosti in zasičenosti v prihodnosti;

(6) „sekundarni trg“ pomeni trg zmogljivosti, s katerimi se trguje drugače kot na primarnem trgu;

(7) „napoved“ pomeni predhodno poročanje uporabnika omrežja upravljavcu prenosnega omrežja o dejanskem pretoku, s katerim uporabnik želi oddajati plin v omrežje ali ga odjemati iz njega;

(8) „popravljena napoved“ pomeni naknadno sporočeno popravljeno napoved;

(9) „celovitost omrežja“ pomeni kakršno koli stanje v zvezi s prenosnim omrežjem, vključno s potrebnimi prenosnimi objekti in napravami, v katerih ostaneta tlak in kakovost zemeljskega plina znotraj minimalnih in maksimalnih meja, ki jih določi upravljavec prenosnega omrežja, tako da je s tehničnega stališča zagotovljen prenos zemeljskega plina;

(10) „obdobje izravnave odstopanj“ pomeni obdobje, v katerem mora vsak uporabnik omrežja v skladu s pogodbo o prenosu ali sistemskimi obratovalnimi navodili izravnati odjem neke količine zemeljskega plina, izražene v energijskih enotah, z oddajo enake količine zemeljskega plina v prenosno omrežje;

([1]) UL L 184, 17.7.1999, str. 23.

(11) „uporabnik omrežja“ pomeni odjemalca ali potencialnega odjemalca pri upravljavcu prenosnega omrežja in same upravljavce prenosnega omrežja, v kolikor je to potrebno, da opravljajo svoje naloge v zvezi s prenosom;

(12) „prekinljive storitve“ pomenijo storitve, ki jih v zvezi s prekinljivo zmogljivostjo ponuja upravljavec prenosnega omrežja;

(13) „prekinljiva zmogljivost“ pomeni prenosno zmogljivost plina, ki jo upravljavec prenosnega omrežja lahko prekine v skladu s pogoji, določenimi v pogodbi o prenosu;

(14) „dolgoročne storitve“ pomenijo storitve, ki jih upravljavec prenosnega omrežja ponuja za obdobje enega leta ali več;

(15) „kratkoročne storitve“ pomenijo storitve, ki jih upravljavec prenosnega omrežja ponuja za manj kot eno leto;

(16) „zagotovljena zmogljivost“ pomeni prenosno zmogljivost plina, za katero upravljavec prenosnega omrežja s pogodbo jamči, da se ne prekinja;

(17) „zagotovljene storitve“ pomenijo storitve, ki jih v zvezi z zagotovljeno zmogljivostjo ponuja upravljavec prenosnega omrežja;

(18) „tehnična zmogljivost“ pomeni največjo stalno zmogljivost, ki jo upravljavec prenosnega omrežja lahko ponudi uporabnikom omrežja, upoštevajoč celovitost omrežja in obratovalne zahteve prenosnega omrežja;

(19) „pogodbena zmogljivost“ pomeni zmogljivost, ki jo je upravljavec prenosnega omrežja v skladu s pogodbo o prenosu dodelil uporabniku omrežja;

(20) „razpoložljiva zmogljivost“ pomeni tisti del tehnične zmogljivosti, ki ni dodeljena in je v danem trenutku še vedno na razpolago v omrežju;

(21) „pogodbena prezasedenost“ pomeni stanje, v katerem povpraševanje po zagotovljeni zmogljivosti presega tehnično zmogljivost;

(22) „primarni trg“ pomeni trg, na katerem upravljavec prenosnega omrežja trguje neposredno z zmogljivostjo;

(23) „fizična prezasedenost“ pomeni stanje, v katerem povpraševanje po dejanskih dobavah presega tehnično zmogljivost v določenem trenutku.

2. Uporabljajo se ustrezne opredelitve iz člena 2 Direktive 2003/55/ES, razen opredelitve prenosa iz točke 3 navedenega člena.

Člen 3

Tarife za dostop do omrežij

1. Tarife ali metodologije za izračun tarif, ki jih uporabljajo upravljavci prenosnih omrežij in so v skladu s členom 25(2) Direktive 2003/55/ES potrjene s strani regulativnih organov, ter tarife, objavljene v skladu s členom 18(1) Direktive, morajo biti pregledne, upoštevati morajo potrebo po celovitosti omrežja in njegovi izboljšavi ter odražati dejansko nastale stroške, v kolikor taki stroški ustrezajo stroškom, ki jih ima učinkovit in strukturno primerljiv omrežni operater, in so pregledni, vključno z ustrezno donosnostjo naložb, in, če je to primerno, upoštevati primerjalno analizo tarif s strani regulativnih organov. Tarife ali metodologije za izračun tarif se uporabljajo na nediskriminatoren način.

Države članice lahko določijo, da je tarife mogoče določiti z na trgu temelječimi mehanizmi, na primer z dražbami, pod pogojem, da takšno ureditev in nastale prihodke odobri regulativni organ.

Tarife ali metodologije za izračun tarif spodbujajo učinkovito trgovanje s plinom in konkurenco, istočasno pa preprečujejo navzkrižno subvencioniranje med uporabniki omrežij in zagotavljajo spodbude za naložbe ter vzdržujejo ali vzpostavljajo usklajenost obratovanja med prenosnimi omrežji.

2. Tarife za dostop do omrežja ne omejujejo likvidnosti trga niti ne izkrivljajo čezmejnega trgovanja različnih prenosnih omrežij. Če razlike v tarifnih strukturah ali mehanizmih za izravnavo odstopanj ovirajo trgovanje preko prenosnih omrežij, se upravljavci prenosnih omrežij brez poseganja v člen 25(2) Direktive 2003/55/ES v tesnem sodelovanju z ustreznimi nacionalnimi organi aktivno zavzemajo za zbliževanje tarifnih struktur in načel zaračunavanja, vključno glede izravnave odstopanj.

Člen 4

Storitve za dostop tretjih strank

1. Upravljavci prenosnih omrežij:

(a) zagotovijo, da nudijo storitve vsem uporabnikom omrežja brez diskriminacije. Zlasti, kadar upravljavec prenosnega omrežja ponuja enake storitve različnim

odjemalcem, to počne pod enakimi pogodbenimi pogoji, z uporabo bodisi usklajenih pogodb o prenosu bodisi s splošnimi sistemskimi obratovalnimi navodili, potrjenimi s strani pristojnega organa v skladu s postopkom iz člena 25 Direktive 2003/55/ES;

(b) nudijo zagotovljene in prekinljive storitve za dostop tretjih strank. Cena prekinljive zmogljivosti odraža verjetnost prekinitve;

(c) nudijo uporabnikom omrežja dolgoročne in kratkoročne storitve.

2. Pogodbe o prenosu z netipskim začetkom veljavnosti ali sklenjene za krajše obdobje kot tipska enoletna pogodba o prenosu v skladu z načeli iz člena 3(1) nimajo za posledico poljubno višjih ali nižjih tarif, ki ne odražajo tržne vrednosti storitve.

3. Kadar je to primerno, se storitve za dostop tretjih strank dodelijo, če obstajajo ustrezna jamstva s strani uporabnikov omrežja glede njihove kreditne sposobnosti. Takšna jamstva ne smejo predstavljati nikakršnih neupravičenih ovir za dostop na trg in morajo biti nediskriminatorna, pregledna in sorazmerna.

Člen 5

Načela mehanizmov za dodeljevanje zmogljivosti in postopkov upravljanja prezasedenosti

1. Udeležencem na trgu je na voljo največja možna zmogljivost na vseh relevantnih točkah iz člena 6(3), ob upoštevanju celovitosti omrežja in njegovega učinkovitega obratovanja.

2. Upravljavci prenosnih omrežij izvajajo in objavijo nediskriminatorne in pregledne mehanizme za dodeljevanje zmogljivosti, ki:

(a) zagotavljajo ustrezne ekonomske signale za učinkovito in največjo možno izrabo tehnične zmogljivosti ter spodbujajo naložbe v novo infrastrukturo;

(b) so združljivi s tržnimi mehanizmi, ki vključujejo fizične trge (spot markets) in trgovalna vozlišča (trading hubs), hkrati pa so prožni in sposobni prilagoditve spreminjajočim se tržnim razmeram;

(c) so združljivi s sistemi držav članic za dostop do omrežja.

3. Ko upravljavci prenosnega omrežja sklenejo nove pogodbe o prenosu ali se ponovno pogajajo o obstoječih pogodbah o prenosu, te pogodbe upoštevajo naslednja načela:

(a) v primeru pogodbene prezasedenosti upravljavec prenosnega omrežja ponudi neizkoriščeno zmogljivost na primarnem trgu, in sicer vsaj en dan vnaprej in kot prekinljivo zmogljivost,

(b) uporabniki omrežja, ki želijo ponovno prodati ali dati v podzakup neizkoriščeno pogodbeno zmogljivost na sekundarnem trgu, imajo pravico to storiti. Države članice lahko v tem primeru od uporabnikov omrežja zahtevajo posredovanje obvestila ali informacij upravljavcu prenosnega omrežja.

4. Če ostane zmogljivost, dodeljena z obstoječimi pogodbami o prenosu, neizkoriščena in če nastopi pogodbena prezasedenost, upravljavci prenosnih omrežij uporabijo odstavek 3, razen če to ne krši zahtev obstoječih pogodb o prenosu. Če bi to pomenilo kršitev obstoječih pogodb o prenosu, upravljavci prenosnih omrežij po posvetovanju s pristojnimi organi uporabniku omrežja predložijo prošnjo za uporabo neizkoriščene zmogljivosti na sekundarnem trgu v skladu z odstavkom 3.

5. V primeru obstoja fizične prezasedenosti upravljavci prenosnega omrežja ali, kadar je to primerno, regulativni organi uporabijo nediskriminatorne in pregledne mehanizme za dodeljevanje zmogljivosti.

Člen 6

Zahteve po preglednosti

1. Upravljavci prenosnih omrežij objavijo podrobne informacije glede storitev, ki jih ponujajo, in glede relevantnih pogojev, ki jih uporabljajo, skupaj s tehničnimi informacijami, ki jih uporabniki omrežja potrebujejo za pridobitev dejanskega dostopa do omrežja.

2. Za zagotovitev preglednih, objektivnih in nediskriminatornih tarif ter za spodbujanje učinkovite uporabe plinskega omrežja bi morali upravljavci prenosnega omrežja ali ustrezni nacionalni organi objaviti razumne in zadostno podrobne informacije o oblikovanju, metodologiji in strukturi tarif.

3. Vsak upravljavec prenosnega omrežja objavlja za ponujene storitve numerične informacije o tehničnih, pogodbenih in razpoložljivih zmogljivostih za vse relevantne točke, vključno za vstopne in izstopne točke, in sicer redno in nepretrgano ter na uporabniku prijazen standardiziran način.

4. Relevantne točke prenosnega omrežja, o katerih je treba objaviti informacije, potrdijo pristojni organi po posvetovanju z uporabniki omrežja.

5. Če upravljavec prenosnega omrežja meni, da zaradi zaupnosti ne more objaviti vseh zahtevanih podatkov, prosi pristojne organe za dovoljenje, da omeji objavo v zvezi z zadevno točko ali zadevnimi točkami.

Pristojni organi dajo oz. zavrnejo dovoljenje za vsak primer posebej, pri čemer upoštevajo zlasti potrebo po spoštovanju upravičene poslovne tajnosti in cilj oblikovanja konkurenčnega notranjega trga s plinom. Če je dovoljenje dano, se razpoložljive zmogljivosti objavijo brez navedbe numeričnih podatkov, ki bi bili v nasprotju z zaupnostjo.

Dovoljenja iz tega odstavka se ne dajo, če so najmanj trije uporabniki omrežja pogodbeno zakupili zmogljivost v isti točki.

6. Upravljavci prenosnega omrežja vedno razkrijejo informacije, zahtevane s to uredbo, na smiseln, količinsko jasen in zlahka dostopen način ter brez diskriminacije.

Člen 7

Pravila za izravnavo in obračunavanje odstopanj

1. Pravila za izravnavo odstopanj se oblikujejo na pošten, nediskriminatoren in pregleden način ter temeljijo na objektivnih merilih. Pravila za izravnavo odstopanj odražajo dejanske potrebe omrežja, upoštevajoč vire, ki so na voljo upravljavcu prenosnega omrežja.

2. V primeru netržnih sistemov izravnave odstopanj se dopustne ravni odstopanja določijo tako, da odražajo sezonske značilnosti, ali tako, da odražajo dopustno raven odstopanja, ki je višja od tiste, ki odraža sezonski značaj, in da odražajo dejanske tehnične zmogljivosti prenosnega omrežja. Dopustne ravni odstopanja odražajo dejanske potrebe omrežja, upoštevajoč vire, ki so na voljo upravljavcu prenosnega omrežja.

3. Obračunavanje odstopanj v največji možni meri odraža stroške, obenem pa uporabnikom omrežja zagotavlja ustrezne spodbude pri izravnavi dobave in odjema plina. Obračunavanje odstopanj preprečuje navzkrižno subvencioniranje med uporabniki omrežja in ne sme ovirati vstopa novih udeležencev na trg.

Pristojni organi ali upravljavec prenosnega omrežja, kakor je primerno, objavi vsakršno metodologijo obračunavanja odstopanj in tudi končne tarife.

4. Upravljavci prenosnega omrežja lahko uporabnikom omrežja, katerih dobava v prenosno omrežje in odjem iz prenosnega omrežja nista izravnana v skladu s pravili za izravnavo odstopanj iz odstavka 1, zaračunajo penale.

5. Pri izračunavanju tarif na način, ki ne zmanjšuje interesa za izravnavo odstopanj, se upoštevajo penali, ki presegajo dejansko nastale stroške izravnave, v kolikor taki stroški ustrezajo stroškom, ki jih ima učinkovit in strukturno primerljiv omrežni operater, in so pregledni, in jih odobrijo pristojni organi.

6. Upravljavci prenosnega omrežja zagotovijo zadostne, pravočasne in zanesljive „on-line“ informacije o stanju izravnave odstopanj uporabnika omrežja, da lahko uporabniki omrežja pravočasno sprejmejo ukrepe za izravnavo odstopanj. Raven zagotovljenih informacij odraža raven razpoložljivih informacij upravljavcu prenosnega omrežja. Če se zagotavljanje takšnih informacij zaračunava, pristojni organi to zaračunavanje odobrijo, upravljavec prenosnega omrežja pa ga objavi.

7. Države članice zagotovijo, da si upravljavci prenosnega omrežja prizadevajo uskladiti ureditve za izravnavo odstopanj ter racionalizirati strukture in ravni plačila za izravnavo odstopanj z namenom spodbujanja trgovanja s plinom.

Člen 8

Trgovanje s pravicami do zmogljivosti

Vsak upravljavec prenosnega omrežja sprejme razumne ukrepe, da omogoči in spodbudi prosto trgovanje s pravicami do zmogljivosti. Vsak tak upravljavec razvije usklajene pogodbe o prenosu in postopke na primarnem trgu z namenom spodbujati sekundarno trgovanje z zmogljivostmi in prizna prenos primarnih pravic do zmogljivosti, v primeru, da je o tem obveščen s strani uporabnikov omrežja. Regulativne organe se obvesti o usklajenih pogodbah o prenosu in postopkih.

Člen 9

Smernice

1. Če je to primerno, smernice za zagotavljanje najnižje ravni usklajenosti, potrebne za dosego cilja te uredbe, določijo:

(a) podrobnosti o storitvah za dostop tretjih strank v skladu s členom 4, vključno z vrsto in trajanjem storitev ter drugimi zahtevami glede le-teh;

(b) podrobnosti o načelih mehanizmov za dodeljevanje zmogljivosti in uporabi postopkov za upravljanje prezasedenosti v primeru pogodbene prezasedenosti v skladu s členom 5;

(c) podrobnosti o opredelitvi tehničnih informacij, ki jih uporabniki omrežja potrebujejo za pridobitev dejanskega dostopa do omrežja, in opredelitvi vseh relevantnih točk za potrebe zahtev po preglednosti v skladu s členom 6, vključno z informacijami za objavo za vse relevantne točke in časovnim razporedom, po katerem se te informacije objavijo.

2. Smernice o zadevah, naštetih v odstavku 1, so določene v Prilogi. Komisija jih lahko spremeni v skladu s postopkom iz člena 14(2).

3. Uporaba in sprememba smernic, sprejetih na podlagi te uredbe, odražata razlike med nacionalnimi plinskimi omrežji in tako ne zahtevata enotnih podrobnih pogojev na ravni Skupnosti glede dostopa tretjih strank. Smernice lahko vseeno določijo minimalne zahteve, ki jih je treba izpolnjevati za dosego nediskriminatornih in preglednih pogojev za dostop do omrežja, potrebnih za notranji trg s plinom, ki se lahko nadalje uporabijo v luči razlik med nacionalnimi plinskimi omrežji.

Člen 10

Regulativni organi

Regulativni organi držav članic, ustanovljeni v skladu s členom 25 Direktive 2003/55/ES, pri izvajanju svojih nalog v okviru te uredbe zagotavljajo skladnost s to uredbo in smernicami, sprejetimi na podlagi člena 9 te uredbe.

Kadar je to primerno, sodelujejo med seboj in s Komisijo.

Člen 11

Zagotavljanje informacij

Države članice in regulativni organi posredujejo Komisiji na zahtevo vse informacije, potrebne za namene člena 9.

Komisija določi razumen rok, do katerega je treba posredovati te informacije, upoštevajoč kompleksnost in nujnost zahtevanih informacij.

Člen 12

Pravica držav članic do sprejetja podrobnejših ukrepov

Ta uredba ne posega v pravice držav članic, da obdržijo ali uvedejo ukrepe, ki vsebujejo podrobnejše določbe od tistih, ki jih določajo ta uredba in smernice iz člena 9.

Člen 13

Kazni

1. Države članice sprejmejo pravila o kaznih za kršitve določb te uredbe in vse potrebne ukrepe za zagotavljanje njihovega izvajanja. Predvidene kazni morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne. Države članice Komisijo uradno obvestijo o navedenih določbah najpozneje do 1. julija 2006 in jo nemudoma uradno obvestijo o kakršnih koli naknadnih spremembah.

2. Kazni, predvidene v skladu z odstavkom 1, nimajo kazenskopravne narave.

Člen 14

Postopek v odboru

1. Komisiji pomaga odbor, ustanovljen s členom 30 Direktive 2003/55/ES.

2. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporabljata člena 5 in 7 Sklepa 1999/468/ES, ob upoštevanju določb člena 8 Sklepa.

Rok iz člena 5(6) Sklepa 1999/468/ES znaša tri mesece.

3. Odbor sprejme svoj poslovnik.

Člen 15

Poročilo Komisije

Komisija spremlja izvajanje te uredbe in v svojem poročilu na podlagi člena 31(3) Direktive 2003/55/ES poroča tudi o izkušnjah, pridobljenih z izvajanjem te uredbe. Poročilo predvsem preuči, v kolikšni meri je Uredba uspela zagotoviti nediskriminatorne in stroške upoštevajoče pogoje za dostop do prenosnih omrežij plina in s tem prispevala k odjemalčevi izbiri na dobro delujočem notranjem trgu ter k dolgoročni zanesljivosti oskrbe. Če je to potrebno, so poročilu priloženi ustrezni predlogi in/ali priporočila.

Člen 16

Odstopanja in izjeme

Ta uredba se ne uporablja za:

(a) prenosna omrežja zemeljskega plina, ki se nahajajo v državah članicah, za čas trajanja odstopanj, odobrenih v skladu s členom 28 Direktive 2003/55/ES; države članice, ki so jim bila odobrena odstopanja po členu 28 Direktive 2003/55/ES in ki zato lahko zaprosijo Komisijo za začasno odstopanje od uporabe te uredbe za obdobje največ dveh let od dne izteka odstopanja iz te točke;

(b) povezovalne plinovode med državami članicami ter znatna povečanja zmogljivosti obstoječe infrastrukture in spremembe takšne infrastrukture, ki omogočajo razvoj novih virov oskrbe s plinom, kakor je določeno v členu 22(1) in (2) Direktive 2003/55/ES, ki so izvzeti iz določb členov 18, 19, 20 ter 25(2), (3) in (4) navedene direktive, dokler so izvzeti iz določb iz te točke; ali

(c) prenosna omrežja zemeljskega plina, ki jim je bilo odobreno odstopanje v skladu s členom 27 Direktive 2003/55/ES.

Člen 17

Začetek veljavnosti

Ta uredba začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Uporablja se od 1. julija 2006, razen drugega stavka člena 9 (2), ki se uporablja od 1. januarja 2007.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

V Strasbourgu, 28. septembra 2005

Za Evropski parlament	*Za Svet*
Predsednik	*Predsednik*
J. BORRELL FONTELLES	D. ALEXANDER

PRILOGA

SMERNICE ZA:

1. **Storitve za dostop tretjih strank**

2. **Načela mehanizmov za dodeljevanje zmogljivosti, postopki upravljanja prezasedenosti in njihova uporaba v primeru pogodbene prezasedenosti in**

3. **Opredelitev tehničnih informacij, ki jih uporabniki omrežja potrebujejo za pridobitev dejanskega dostopa do omrežja, opredelitev vseh relevantnih točk v zvezi z zahtevami po preglednosti, informacije, ki jih je treba objaviti za vse relevantne točke, in časovni razpored, po katerem se te informacije objavijo**

1. **Storitve za dostop tretjih strank**

(1) Upravljavci prenosnih omrežij nudijo zagotovljene in prekinljive storitve za najmanj en dan.

(2) Usklajene pogodbe o prenosu in sistemska obratovalna navodila so oblikovani tako, da spodbujajo trgovanje in ponovno uporabo zmogljivosti, ki so s pogodbo dodeljene uporabnikom omrežja, ne da bi bilo ovirano sproščanje zmogljivosti.

(3) Upravljavci prenosnih omrežij razvijejo sistemska obratovalna navodila in usklajene pogodbe po ustreznem posvetovanju z uporabniki omrežja.

(4) Upravljavci prenosnih omrežij uvedejo tipske postopke napovedi in popravljene napovedi. Razvijejo informacijske sisteme in elektronska komunikacijska sredstva, s katerimi bodo uporabnikom omrežja zagotovili ustrezne podatke in poenostavili transakcije, kot so napovedi, sklepanje pogodb za dodeljevanje zmogljivosti in prenos pravic do zmogljivosti med uporabniki omrežja.

(5) Upravljavci prenosnih omrežij uskladijo formalizirane postopke za predložitev zahtev in odzivne čase v skladu z najboljšo prakso v panogi z namenom čim bolj skrajšati odzivne čase. Najpozneje do 1. julija 2006 po posvetovanju z zadevnimi uporabniki omrežja poskrbijo za „on-line“ elektronski sistem rezervacije zmogljivosti in njihove potrditve ter za postopke napovedi in popravljene napovedi.

(6) Upravljavci prenosnih omrežij uporabnikom omrežja ne zaračunavajo posebej za zahteve po informacijah in transakcije v zvezi z njihovimi pogodbami o prenosu, ki se izvršijo v skladu s standardnimi pravili in postopki.

(7) Zahteve po informacijah, ki terjajo izredne ali čezmerne stroške, kot na primer študije izvedljivosti, se lahko zaračunava posebej, pod pogojem, da je te stroške mogoče ustrezno utemeljiti.

(8) Upravljavci prenosnih omrežij sodelujejo z drugimi upravljavci prenosnih omrežij pri usklajevanju vzdrževanja lastnih omrežij z namenom kar najbolj zmanjšati vsakršne motnje prenosnih storitev za uporabnike omrežja in upravljavce prenosnega omrežja na drugih območjih ter zagotoviti enake koristi v zvezi z zanesljivostjo oskrbe, vključno s tranzitom.

(9) Po ustreznem predhodnem obvestilu upravljavci prenosnih omrežij objavijo vsaj enkrat letno v predhodno določenem roku vsa načrtovana obdobja za vzdrževanje, ki bi utegnila vplivati na pravice uporabnikov omrežja, izhajajočo iz pogodb o prenosu, ter ustrezne operativne informacije. To vključuje takojšnjo in nepristransko objavo vsakršnih sprememb načrtovanih obdobij za vzdrževanje in obvestilo o nenačrtovanem vzdrževanju, takoj ko je ta informacija na voljo upravljavcu prenosnega omrežja. V obdobju vzdrževanja upravljavci

prenosnega omrežja objavljajo redno posodobljene informacije o podrobnostih, pričakovanem trajanju in posledicah vzdrževanja.

(10) Upravljavci prenosnih omrežij vodijo dnevnik o dejanskem vzdrževanju in nastalih motnjah pretoka ter ga dajo na razpolago pristojnemu organu, če ta to zahteva. Informacije so na voljo tudi tistim, ki jih je motnja prizadela, če to zahtevajo.

2. **Načela mehanizmov za dodeljevanje zmogljivosti, postopki upravljanja prezasedenosti in njihova uporaba v primeru pogodbene prezasedenosti**

2.1 *Načela mehanizmov za dodeljevanje zmogljivosti in postopki upravljanja prezasedenosti*

(1) Mehanizmi za dodeljevanje zmogljivosti in postopki upravljanja prezasedenosti spodbujajo razvoj konkurence in prosto trgovanje z zmogljivostjo ter so skladni s tržnimi mehanizmi, vključno s fizičnimi trgi in trgovalnimi vozlišči. So prožni in sposobni prilagoditve spreminjajočim se tržnim razmeram.

(2) Ti mehanizmi in postopki upoštevajo celovitost zadevnega omrežja in zanesljivost oskrbe.

(3) Ti mehanizmi in postopki niti ne ovirajo vstopa novih udeležencev na trg niti ne ustvarjajo neupravičenih ovir za dostop do trga. Udeležencem na trgu, vključno z novimi udeleženci na trgu in podjetji z majhnim tržnim deležem, ne preprečujejo, da bi učinkovito konkurirali.

(4) Ti mehanizmi in postopki zagotavljajo ustrezne ekonomske signale za učinkovito in optimalno izrabo tehnične zmogljivosti in spodbujajo vlaganje v novo infrastrukturo.

(5) Uporabnikom omrežja se svetuje v zvezi z okoliščinami, ki bi utegnile vplivati na razpoložljivost pogodbene zmogljivosti. Informacije o prekinitvi morajo odražati raven informacij, ki so na voljo upravljavcu prenosnega omrežja.

(6) V primeru težav pri izpolnjevanju pogodbene obveznosti dobave, nastalih zaradi razlogov v zvezi s celovitostjo omrežja, upravljavci prenosnega omrežja o tem nemudoma obvestijo uporabnike omrežja in skušajo najti nediskriminatorno rešitev.

Upravljavci prenosnega omrežja se pred izvajanjem postopkov o le-teh posvetujejo z uporabniki omrežja in se o njih dogovorijo z regulativnim organom.

2.2 *Postopki upravljanja prezasedenosti v primeru pogodbene prezasedenosti*

(1) Če ostane pogodbena zmogljivost neizkoriščena, jo upravljavci prenosnega omrežja ponudijo kot prekinljivo zmogljivost na primarnem trgu s pogodbami z različnim trajanjem, dokler zadevni uporabnik omrežja ne ponudi te zmogljivosti po primerni ceni na sekundarnem trgu.

(2) Prihodki iz sproščene prekinljive zmogljivosti se razdelijo v skladu s pravili, ki jih določi ali odobri relevanten regulativni organ. Ta pravila morajo biti združljiva z zahtevami dejanske in učinkovite uporabe omrežja.

(3) Ustrezni regulativni organi lahko, upoštevajoč posebne okoliščine, določijo primerno ceno za sproščeno prekinljivo zmogljivost.

(4) Kadar je to primerno, si upravljavci prenosnega omrežja v razumni meri prizadevajo ponuditi na trgu vsaj dele neizrabljene zmogljivosti kot zagotovljeno zmogljivost.

3. **Opredelitev tehničnih informacij, ki jih uporabniki omrežja potrebujejo za pridobitev dejanskega dostopa do omrežja, opredelitev vseh relevantnih točk v zvezi z zahtevami po preglednosti, informacije, ki jih je treba objaviti za vse relevantne točke, in časovni razpored, po katerem se te informacije objavijo**

3.1 *Opredelitev tehničnih informacij, ki jih uporabniki omrežja potrebujejo za pridobitev dejanskega dostopa do omrežja*

Upravljavci prenosnih omrežij v zvezi s svojimi omrežji in storitvami objavijo vsaj naslednje informacije:

(a) podroben in celovit opis različnih ponujenih storitev in cene zanje;

(b) različne vrste pogodb o prenosu, ki so na voljo za te storitve, in po potrebi sistemska obratovalna navodila in/ali običajne pogoje, ki določajo pravice in obveznosti vseh uporabnikov omrežja, vključno z usklajenimi pogodbami o prenosu in drugimi zadevnimi dokumenti;

(c) usklajene postopke, ki se izvedejo pri uporabi prenosnega omrežja, vključno z opredelitvijo ključnih pojmov;

(d) določbe o dodeljevanju zmogljivosti, upravljanju prezasedenosti in postopkih za preprečevanje kopičenja zmogljivosti in njihove ponovne uporabe;

(e) pravila, ki se uporabljajo za trgovanje z zmogljivostjo na sekundarnem trgu v odnosu do upravljavca prenosnega omrežja;

(f) po potrebi raven fleksibilnosti in dopustne meje odstopanja, vključene v prenosne in druge storitve brez posebnega zaračunavanja, ter vsakršno dodatno ponujeno fleksibilnost in pripadajoče cene;

(g) podroben opis plinskega omrežja upravljavca prenosnega omrežja z navedbo vseh relevantnih točk, ki povezujejo njegovo omrežje z omrežjem drugih upravljavcev prenosnih omrežij in/ali plinsko infrastrukturo, kot na primer za utekočinjen zemeljski plin (UZP), ter infrastrukture, potrebne za zagotovitev sistemskih storitev, kakor so opredeljene s členom 2(14) Direktive 2003/55/ES;

(h) informacije o zahtevah glede kakovosti in tlaka plina;

(i) pravila za priključitev na omrežje, ki ga upravlja upravljavec prenosnega omrežja;

(j) vsakršne informacije o predlagani in/ali dejanski spremembi storitev ali pogojev, vključno z zadevami, naštetimi v točkah (a) do (i), ki morajo biti posredovane pravočasno.

3.2 *Opredelitev vseh relevantnih točk v zvezi z zahtevami po preglednosti*

Relevantne točke vključujejo vsaj:

(a) vse vstopne točke na omrežju, ki ga upravlja upravljavec prenosnega omrežja;

(b) najpomembnejše izhodne točke in izhodna območja, ki zajemajo najmanj 50 % vseh izhodnih zmogljivosti omrežja določenega upravljavca prenosnega omrežja, vključno z vsemi izhodnimi točkami ali izhodnimi območji, ki pomenijo več kot 2 % celotne izhodne zmogljivosti omrežja;

(c) vse točke, ki povezujejo različna omrežja upravljavcev prenosnega omrežja;

(d) vse točke, ki povezujejo omrežje upravljavca prenosnega omrežja s terminalom UZP;

(e) vse bistvene točke znotraj omrežja določenega upravljavca prenosnega omrežja, vključno s točkami, povezanimi s plinskimi vozlišči; za bistvene veljajo vse točke, pri katerih bi glede na izkušnje utegnilo priti do fizične prezasedenosti;

(f) vse točke, ki povezujejo omrežje določenega upravljavca prenosnega omrežja z infrastrukturo, ki je potrebna za zagotavljanje sistemskih storitev, kakor so opredeljene s členom 2(14) Direktive 2003/55/ES.

3.3 *Informacije, ki jih je treba objaviti za vse relevantne točke, in časovni razpored, po katerem se te informacije objavijo*

(1) Upravljavci prenosnega omrežja objavljajo vsakodnevno na internetu za vse relevantne točke naslednje informacije o stanju zmogljivosti, in sicer redno/tekoče, na standardiziran, uporabniku prijazen način:

(a) največjo možno tehnično zmogljivost za pretoke v obeh smereh;

(b) celotno pogodbeno in prekinljivo zmogljivost;

(c) razpoložljivo zmogljivost.

(2) Upravljavci prenosnega omrežja objavljajo za vse relevantne točke razpoložljive zmogljivosti za obdobje najmanj 18 mesecev vnaprej in posodobijo te informacije vsaj enkrat mesečno ali pogosteje, če so na voljo nove informacije.

(3) Upravljavci prenosnega omrežja objavljajo dnevne posodobitve o razpoložljivosti kratkoročnih storitev (dan in teden vnaprej), ki temeljijo med drugim na napovedih, prevladujočih pogodbenih obveznostih in rednih dolgoročnih napovedih o razpoložljivih zmogljivostih, in sicer letno za obdobje do 10 let za vse relevantne točke.

(4) Upravljavci prenosnega omrežja objavljajo pretekle največje in najmanjše mesečne stopnje izkoriščenosti zmogljivosti in povprečne letne pretoke za vse relevantne točke, in sicer tekoče za pretekla tri leta.

(5) Upravljavci prenosnih omrežij vodijo dnevnik dejanskih skupnih pretokov za obdobje najmanj treh mesecev.

(6) Upravljavci prenosnih omrežij vodijo redno evidenco o vseh pogodbah o zmogljivostih ter vseh drugih pomembnih informacijah v zvezi z izračunavanjem in zagotavljanjem dostopa do razpoložljivih zmogljivosti, ki je dostopna vsem ustreznim nacionalnim organom za izpolnjevanje njihovih nalog.

(7) Upravljavci prenosnih omrežij zagotavljajo uporabniku prijazne instrumente za izračunavanje tarif za razpoložljive storitve in za sprotno preverjanje razpoložljive zmogljivosti.

(8) Če upravljavci prenosnih omrežij niso sposobni objavljati informacij v skladu z odstavki 1, 3 in 7, se posvetujejo z ustreznimi nacionalnimi organi in čim prej oblikujejo akcijski načrt za čimprejšnjo izvedbo, in sicer najpozneje do 31. decembra 2006.